

Gebruiksaanwijzing voor de kleefval/deltaval

Doel van insectenvallen

Insectenvallen zijn bedoeld om vast te stellen welke soorten insecten er in een ruimte aanwezig zijn en om een indicatie te geven van de hoeveelheid en de plaats waar ze zich in de ruimte bevinden. Door kleefvallen te plaatsen kan die informatie verzameld worden, zodat er tijdig maatregelen kunnen worden genomen tegen verdere aantasting. De val werkt dus indicatief, het is geen bestrijdingsmiddel voor aanwezige insecten, maar een detectiemiddel.

De deltaval of kleefval

Vanwege zijn driehoekige vorm wordt ook wel gesproken van delta-val (engels: deltatrap). De werking van de kleefval is eenvoudig: het insect loopt (toevallig) door de val en blijft vervolgens steken in een laag met lijm. De kleefval is geschikt voor het vangen van kruipende insecten. Een aantal insecten zal zich niet laten vangen door deze kleefval. Indien nodig kan de deltaval gecombineerd worden met andere vallen; bijvoorbeeld een hangende plakval met een lokstof (feromonen) om volwassen motten te vangen.

De kleefval wordt aangeleverd in een strip van drie stuks en moet zelf gevouwen worden. Scheur de vallen los van elkaar. Verwijder de brede strip (zonder opschrift). Vouw vervolgens de val tot een driehoek met de lijmlaag aan de binnenzijde en plak de korte zijde met behulp van een stukje van de lijmlaag aan de binnenzijde vast. Ongebruikt blijven de vallen tenminste nog 3 jaar houdbaar. Test eventueel de kleefkracht met uw vingers.

Plaatsing

Plaats de vallen strategisch, daar waar zich de insecten het liefst ophouden. Een andere, uitgebreide mogelijkheid, geschikt voor depots met veel voor insecten aantrekkelijk materiaal, is het plaatsen van de vallen in een raster met onderlinge afstanden van ongeveer 2 meter.

Plaats vallen bij voorkeur in de buurt van risicovolle materialen, zoals hout, leer, papier, textiel et cetera. Veel insecten doorkruisen liever niet open ruimten. Zet de vallen daarom langs muren en plinten, in hoeken en bij de voet van stellingen en kasten. Plaats ook vallen bij kieren en spleten en in de buurt van deuren en ramen, omdat insecten daar de ruimte binnen komen en/of aangetrokken worden door het binnenvallend licht. Vervang de vallen na een jaar. Vervang de vallen eerder als de kleefkracht van de val door teveel stof is afgenomen, of als door het grote aantal gevangen insecten niet meer te bepalen is wat nu nieuwe vangst is en wat oud. Het is verstandig de datum van plaatsing op de deltaval in een logboek te noteren. Indien nodig kan de val met behulp van de smalle lijmsstrip aan de onderzijde vastgezet worden.

Controle en determinatie

Controleer de vallen na plaatsing eenmaal in de twee tot vier weken en noteer in een logboek wat er in vast is blijven plakken. Wanneer u hier te lang mee wacht, bestaat het risico dat een nog levend insect een eerder gevangen insect geheel of gedeeltelijk opeet, waardoor waardevolle informatie verloren gaat. Tevens krijgt u een beter beeld van de frequentie waarmee een insect gevangen wordt. Met het oog op het bovenstaande is het goed de vangsten direct te determineren. Met behulp van een loep (minimaal 10x vergroten) en onderstaande literatuur is dit mogelijk. In een aantal gevallen zal een microscoop nodig kunnen zijn.

U zult merken dat het aantal soorten schadelijke insecten beperkt is en u leert deze dan ook vrij snel te herkennen.

Wat kunt u vangen?

* *Voor de collectie schadelijke insecten:* zoals zilversvisjes, larven van tapijtkevers, een klein deel van de volwassen vliegende motten en tapijtkevers et cetera.

* *Gasten van buiten:* zoals vliegen, spinnen, gaasvliegjes, duizendpoten, wespen et cetera. Dit zijn insecten die toevallig binnengekomen zijn, niet speciaal omdat zij zich aangetrokken voelen tot uw collectie als voedingsbron. De aanwezigheid van deze plaagdieren is een teken dat de ruimte niet goed gesloten is. Dicht kieren, naden en gaten. Deze insecten richten geen directe schade aan uw collectie aan, maar kunnen wel aantrekkelijk zijn voor schadelijke insecten. Natuurlijk kunnen ook schadelijke insecten op de hierboven beschreven wijze binnenkomen.

* *Vochtliefhebbers:* zoals pissebedden of zilversvisjes. De aanwezigheid van deze insecten duidt op een hoge relatieve vochtigheid.

* *Stoffieliefhebbers:* zoals boekluizen, stofluizen, (larven van) tapijtkevers, motten. Deze insecten zijn vaak te vinden in ruimten waar veel stof en vuil aanwezig is.

* *Parasieten:* zoals bijvoorbeeld sluipwespen. De aanwezigheid van sluipwespen duidt in sommige gevallen op de aanwezigheid van houtwormen.

Wat u niet vangt

De kans dat u vliegende insecten vangt met de deltavaal is klein. Larven van motten laten zich niet vangen, omdat zij zich doorgaans niet buiten het door hun aangetaste voorwerp begeven. Houtwormkevers zult u ook niet vangen, de 'houtworm' (de larve van de houtwormkever) komt niet uit het hout en de meest voorkomende soort, kleine houtwormkever (*anobium punctatum*), vliegt als volwassen kever nauwelijks. De afwezigheid van deze soorten in de vallen betekent dus niet dat ze niet aanwezig zijn.

Wat te doen bij de vangst van schadelijk ongedierte

Ga eerst op zoek naar de mogelijke infectiehaard en isoleer deze. Afhankelijk van de soort en de aantallen insecten zijn er diverse bestrijdingsmethoden mogelijk. Invriezen, verhitten, bestrijding met toxische of non-toxische gassen (CO₂ of N₂), bestrijding met insecticiden en gammabestraling. Beïnvloed de omstandigheden voor de gevonden soort(en) op ongunstige wijze, bijvoorbeeld door een verlaging van de relatieve vochtigheid bij de aanwezigheid van zilversvisjes, indien de collectie daar niet onder lijdt. Probeer erachter te komen hoe de insecten binnengekomen zijn en pas de situatie aan, ter voorkoming van een (nieuwe) insectenplaag: dicht gaten en kieren, verwijder vogelnesten, houdt de ruimtes schoon en stofvrij, controleer objecten bij binnenkomst en blijf insectenvallen gebruiken als detectiemiddel.

Verdere informatie

Literatuur:

- LCM, *Syllabus bij de basiscursus Preventieve Conservering* (hfst 4), Amsterdam 2002
- ICN, *Het loopt in de papieren, geïntegreerde bestrijding van insecten in collecties*, Amsterdam 2003
- Brokerhof, A.W. (red.), *Conservering Natuurhistorische Collecties*. Werkgroep Behoud Natuurhistorische Collecties (NMV), z.p., 1996
- *Elseviers gids van nuttige en schadelijke insecten in en om het huis*. Amsterdam: Agon Elsevier, 1976
- Peacock, E.R., *Adults and larvae of Hide, Larder and Carpet Beetles and their Relatives*. London: Royal Entomological Society, 1993 (Handbooks for the Identification of British Insects, Vol.5, Part 3)
- Weidner, H., *Bestimmungstabellen der Vorratschädlinge und des Hausungeziefers Mitteleuropas*. Stuttgart: Gustav Fischer, 1993 (5^e druk)

Advies

- Tegen betaling kan men de determinatie laten uitvoeren door het Kennis- en Adviescentrum Dierenplagen (KAD) te Wageningen (tel 0317-419660), www.kad.nl
- Erfgoedorganisaties die zijn aangesloten bij Gelders Erfgoed kunnen hier nadere informatie inwinnen. over toepassen van vallen, overige maatregelen, het determineren en bestrijdingsmethoden. Organisaties uit andere provincies kunnen contact opnemen met het consulentenschap in de eigen provincie.